

Sygn. akt **VIII Ua 47/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Sędziowie:	SSO Mariola Szmajduch SSR del. Anna Capik-Pater (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2019r. w G.

sprawy z odwołania A. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 10 września 2018 r. **sygn. akt** VI U 151/18

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że oddala odwołanie;
- 2) odstępuje od obciążania ubezpieczonego kosztami postępowania za obie instancje.

(-) SSR del. Anna Capik –Pater (spr.) (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Mariola Szmajduch

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Ua 47/18

UZASADNIENIE

Odwołujący A. Z. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 15 marca 2018 roku.

W treści odwołania ubezpieczony wskazał kwotę 2.120,04 zł i podał, że nie zgadza się ze stanem faktycznym. Dalej wskazał, że przelewy które otrzymał zostały błędnie wysłane przez Oddział ZUS w Z.. Odwołujący podał, że każdorazowo informował, iż otrzymuje nienależny mu już zasiłek rehabilitacyjny i kwota którą faktycznie otrzymał to 1.738,46 zł, o której przeksięgowanie z emerytury odwołujący wniósł.

Na rozprawie w dniu 25 lipca 2018 roku odwołujący podtrzymał odwołanie, wskazując wartość przedmiotu sporu na kwotę 2.121 zł. W trakcie wskazanej rozprawy odwołujący sprecyzował odwołanie i podał, że w niniejszej sprawie chodzi mu tylko o to, żeby nie zwracać tego, co ZUS zapłacił Fiskusowi tytułem podatku, odwołujący jest gotów zwrócić kwotę 1.738,46 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu podano, że w świetle obowiązujących przepisów od chwili nabycia przez odwołującego z dniem 21 stycznia 2018 roku prawa do emerytury utracił on prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 21 stycznia 2018 roku do dnia 14 marca 2018 roku. Wyplacone odwołującemu świadczenie za okres od 21 stycznia 2018 roku do 28 lutego 2018 roku jest świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi. W ocenie organu rentowego, skoro wysokość świadczenia ustalana jest w kwocie brutto, to w tej wysokości należy zwracać pobrane świadczenie; zwrotu kwoty zaliczki na podatek dochodowy odwołujący może dochodzić we właściwym Urzędzie Skarbowym. Organ rentowy dodał, że odwołujący powiadomił go o fakcie, który miał wpływ na prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, a tym samym zwrotu nienależnie pobranego świadczenia dochodzi bez odsetek.

Wyrokiem z dnia 10 września 2018r. Sąd Rejonowy w G. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt. 1. uznał za niedopuszczalne ograniczenie roszczenia dokonane przez odwołującego na rozprawie w dniu 25 lipca 2018 roku – w związku z art. 469 k.p.c.; w pkt.2 zwolnił odwołującego od obowiązku zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2.120,04 złotych za okres od 21 stycznia 2018 roku do 28 lutego 2018 roku.

Sąd Rejonowy opisany wyrok wydał w następującym stanie faktycznym:

W dniu 30 czerwca 2017 roku ustał stosunek pracy odwołującego.

Odwołujący w okresie od dnia 16 czerwca 2017 roku do dnia 14 grudnia 2017 roku przebywał na zwolnieniu lekarskim przez 182 dni. Następnie na okres od dnia 15 grudnia 2017 roku do dnia 14 marca 2018 roku przyznano mu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego.

Tytułem świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 15 grudnia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku organ rentowy w dniu 2 stycznia 2018 roku wypłacił odwołującemu kwotę 722,26 zł.

W dniu 10 stycznia 2018 roku odwołujący złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia w dniu 21 stycznia 2018 roku wieku 65 lat. We wniosku odwołujący oświadczył, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne.

W dniu 25 stycznia 2018 roku wpłynęła na rachunek bankowy odwołującego kwota 1.382,16 zł tytułem drugiej transzy świadczenia rehabilitacyjnego, tj. za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 stycznia 2018 roku.

Decyzją z dnia 30 stycznia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał odwołującemu zaliczkowo emeryturę od dnia 21 stycznia 2018 roku, tj. od daty osiągnięcia wieku 65 lat.

W dniu 7 lutego 2018 roku, zanim jeszcze odwołującemu doręczono decyzję o przyznaniu emerytury, odwołujący otrzymał od organu rentowego kwotę 2.613 zł. W związku z tym udał do siedziby organu rentowego z prośbą o wyjaśnienie podstawy wypłaty ww. kwoty. W działach zasiłków i emerytur odwołujący dowiedział się od pracowników organu rentowego, że otrzymana kwota to emerytura. W związku z tym odwołujący zadeklarował wolę natychmiastowego zwrócenia świadczenia rehabilitacyjnego za okres od kiedy przysługuje mu prawo do emerytury. W odpowiedzi na to powiedziano mu, że nie może samodzielnie dokonać zwrotu przelewem bankowym, ma oczekiwać na decyzję organu rentowego.

W dniu 27 lutego 2018 roku odwołujący otrzymał od organu rentowego kwotę 1.248,08 zł tytułem świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 1 lutego 2018 roku do dnia 28 lutego 2018 roku. W związku z tym jeszcze tego

samego dnia odwołujący poinformował na piśmie organ rentowy, że w dniu 21 stycznia 2018 roku uzyskał prawo do emerytury. Wobec tego wniósł o zaprzestanie wypłacania mu „zasiłku rehabilitacyjnego”, załączając do pisma kserokopię decyzji ZUS z dnia 30 stycznia 2018 roku.

Odwołujący nie wykorzystał środków wypłaconych mu przez organ rentowy tytułem świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 21 stycznia 2018 roku do dnia 28 lutego 2018 roku w kwocie 1.738,46 zł (2.120,04 zł brutto). Przechowuje je na rachunku bankowym, będąc gotowym na ich zwrot.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15 marca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2.120,04 zł za okres od dnia 21 stycznia 2018 roku do dnia 28 lutego 2018 roku.

W rozważaniach Sąd I instancji podał, że odwołanie od zaskarżonej decyzji zasługiwało na uwzględnienie, przy czym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że dokonane przez odwołującego ograniczenie żądania dokonane na rozprawie w dniu 25 lipca 2018 roku było niedopuszczalne, a przez to nie wywołało skutków prawnych. Sąd powołał art. 203 § 1-4 k.p.c. , 469 k.p.c. , postanowienie Sądu Apelacyjnego w S. z dnia 20 stycznia 2014 roku, III AUz 490/13, LEX nr 1419132 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2012 roku, I UK 141/12, OSNP 2013/17-18/214.

Następnie Sąd I instancji przytoczył treść art. 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa podając, że świadczenie rehabilitacyjne z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powołał także Sąd Rejonowy art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych .

W ocenie Sądu I instancji , w sprawie nie zaistniała sytuacja, iż odwołujący pobrał nienależne świadczenia. Wypłata świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 stycznia 2018 roku nastąpiła w dniu 25 stycznia 2018 roku – odwołujący nie miał jeszcze przyznanego prawa do emerytury, a tym samym prawo do tego świadczenia nie kolidowało z prawem do emerytury. Świadczenie to zostało przyznane przez organ rentowy w oparciu o posiadane przez ten organ dokumenty i zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Nie można uznać, ażeby świadczenie to w chwili jego przyznania było świadczeniem przyznanym lub wypłaconym nienależnie lub na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego.

Następnie we wniosku o przyznanie emerytury odwołujący oświadczył zgodnie z prawdą, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne. Pomimo tego oświadczenia organ rentowy po przyznaniu odwołującemu prawa do emerytury wypłacił mu w lutym 2018 roku jednocześnie dwa świadczenia, tj. świadczenie rehabilitacyjne za okres od dnia 1 lutego 2018 roku do dnia 28 lutego 2018 roku oraz emeryturę. Odwołujący po wypłaceniu mu emerytury natychmiast udał się do siedziby organu rentowego celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji i wyraził gotowość zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego. Brak zatem jakiegokolwiek zarzucalności w zachowaniu odwołującego, nie można mu przypisać nawet zaniedbania. Odwołujący nie miał wpływu na tę wypłatę, mimo że w tym samym dniu informował na piśmie organ rentowy, że w dniu 21 stycznia 2018 roku uzyskał prawo do emerytury, wnosząc o zaprzestanie wypłacania mu „zasiłku rehabilitacyjnego”, załączając do pisma kserokopię decyzji ZUS z dnia 30 stycznia 2018 roku.

Tym samym w sprawie nie doszło do nienależnego pobrania świadczenia przez odwołującego, który zgodnie z zasadami współżycia społecznego wniósł o wstrzymanie wypłaty wobec uzyskania prawa do emerytury.

Po stronie odwołującego doszło do wzbogacenia, które jednak nie spełnia przesłanek nienależnie pobranego świadczenia w świetle przepisów omówionych powyżej. Tym samym, brak było podstaw do podzielenia zasadności

zaskarżonej decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Dopuszczalności ograniczenia odwołania sprzeciwiał się fakt, że wobec braku stwierdzenia przesłanek do obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia zwolnienie odwołującego jedynie w części co do kwoty wynikającej z opodatkowania wypłaconej kwoty powodowałoby ustalenie, że doszło do nienależnego pobrania świadczenia w wysokości 1.738,46 zł, co w ocenie Sądu nie miało miejsca.

W konsekwencji, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 203 oraz 469 k.p.c. Sąd Rejonowy orzekł jak w powołanym wyroku. Sąd uznał za niedopuszczalne ograniczenie roszczenia dokonane przez odwołującego na rozprawie w dniu 25 lipca 2018 roku – w związku z art. 469 k.p.c. i zwolnił odwołującego od obowiązku zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2.120,04 złotych za okres od 21 stycznia 2018 roku do 28 lutego 2018 roku.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w G. z 10 września 2018 r. wywiódł organ rentowy i zarzucił błędną wykładnię przepisów prawa do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, a to art. 84 ust. 1, ust. 2 pkt 1, ust. 11 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń w zw. z art. 13 ust. 1 pkt. 1 i art. 22 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez uznanie że odwołujący jest zwolniony od obowiązku zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 2 120,04 zł za okres od 21 stycznia 2018 r. - 28 lutego 2018 r.

Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz przyznanie kosztów zastępstwa wg norm przepisanych za obie instancje. Wskazał, że pobrane świadczenie było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy nie kwestionował działań ubezpieczonego, ale wskazał, że stosowanie do treści art. 84 ust. 11 ustawy o SUS zwrotu nienależnych świadczeń dochodzi bez odsetek.

Sąd Okręgowy zważył:

apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia odnośnie stanu faktycznego w sytuacji, gdy dysponował dowodami przedłożonymi następnie Sądowi Okręgowemu. Sąd Okręgowy uzupełniał jednak postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z dodatkowej dokumentacji organu rentowego związanej z ubieganiem się ubezpieczonego o świadczenie rehabilitacyjne i dopiero z tej dokumentacji która nie była znana Sądowi Rejonowemu, wynika, że ubezpieczony był pouczony zarówno przy złożeniu wniosku o świadczenie rehabilitacyjne, jak i przy przyznaniu mu prawa do tego świadczenia o tym, że ze prawa do emerytury wyklucza prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, ale w sytuacji gdy ustał tytuł do ubezpieczeń. Tytuł ustał skoro od 21 lutego 2018r. ubezpieczony pobierał świadczenie emerytalne. Wynika to z art. 13 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zw. z art. 22 tejże ustawy. Nadto została wydana decyzja w której przyznano prawo do świadczenia rehabilitacyjnego, w której pouczono ubezpieczonego o obowiązku liczenia się ze zwrotem w przypadku gdy będąc na tym świadczeniu i pobierając je uzyska tytuł do emerytury, gdyż równocześnie ustanie tytuł do ubezpieczenia chorobowego. W związku tym dopiero tak zebrany w sprawie materiał dowodowy, niezany Sądowi I instancji, pozwolił na wywiedzenie wniosku o spełnieniu przesłanki z art. 13 i 22 ustawy zasiłkowej. W konsekwencji na podstawie art. 386 §1 k.p.c. należało zmienić wyrok co do zaskarżonego pkt 2 i oddalić odwołanie. Ubezpieczony za okres od pobierania świadczenia emerytalnego winien był świadczenia rehabilitacyjne zwrócić.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazuje, że podziela wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009r., który stanowi, że nienależnie pobrane świadczenie emerytalne podlega zwrotowi w kwocie "brutto" (art. 138 ust. 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm. oraz art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). - obowiązek zwrotu dotyczy wartości brutto z tym, że przy rozliczeniu z urzędem skarbowym świadczenia podatkowe będą rozliczone.

Na mocy art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia kosztami ubezpieczonego mając na uwadze podejście ubezpieczonego i zachowanie organu rentowego w trakcie postępowania tj. szczególne okoliczności, które wystąpiły

w sprawie. Gdyby bowiem prawidłowo było postępowanie przeprowadzone , nie byłoby konieczności wnoszenia apelacji, a zmiana zaskarżonego wyroku wiązała się z ujawnieniem dotychczas niewnioskowanego przez organ rentowy materiału dowodowego, co uniemożliwiało ustalenie istotnej okoliczności dla zastosowania art. 13 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

(-) SSR del. Anna Capik –Pater (spr.) (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Mariola Szmajduch

Sędzia Przewodniczący Sędzia